



N. Danzinger

JOŠ 7,000 NESTALIH ŽIVOTA

**PORODICE NESTALIH OSOBA U BOSNI I
HERCEGOVINI**

THE MISSING
end the silence



ICRC



Uspomene, jedina veza sa nestalim životom. Brčko, 2004.

Kao posljedica rata u Bosni i Hercegovini sudbina desetina hiljada ljudi ostala je nepoznata. Prema podacima Međunarodnog komiteta Crvenog krsta/križa (MKCK), zasnovanim na zahtjevima za traženje nestalih koje su podnijele porodice, **6.126 porodica** još uvijek čeka informacije o sudbini svojih **6.586 nestalih** članova porodica.

To znači da

- preko **700 majki i očeva** još uvijek željno iščekuje da saznaju šta se desilo sa njihovom djecom
- blizu **1.200 sestara i braće** još uvijek se nada da će pronaći svoju braću i sestre
- više od **1.000 djece** je odraslo čekajući informacije o sudbini ili povratku jednog ili oba roditelja
- preko **1.000 žena i muževa** su sami othranili svoju djecu ne znajući da li su udovice/udovci ili nisu
- blizu **700 rođaka, bratića i sestrića, unučadi** i drugih srodnika nastavlja porodičnu dužnost da traga za onima koji još uvijek nisu pronađeni
- najmanje **1.250 članova porodica** koji žive izvan Bosne i Hercegovine ne znaju ništa o sudbini svojih najmilijih.

NEIZVJESNOST – SVAKODNEVNA BORBA PORODICA NESTALIH

Da li je mrtav/mrtva ili živ/živa? Ako je mrtav/mrtva, kako je umro/umrla i gdje je njegovo/njeno tijelo? Ako je živ/živa, šta se desilo i gdje je sada? Da li je patio/patila? Da li ću ikada saznati? Da li ću ga/je ikada ponovo sresti? Da li ću ikada sahraniti njegovo/njeno tijelo i pomoliti se na njegovom/njenom grobu?

Ova pitanja čine svakodnevnicu onih koji još uvijek ne znaju sudbinu svojih članova porodice. Porodice ne mogu naći smiraj dokle god ne postoje tačne informacije o sudbini njihovih članova porodica ili ne dođe do njihove identifikacije i sahrane. Ostaju zarobljeni između surovog iščekivanja i nade, mašte i stvarnosti. Neizvjesnost njihovog gubitka može izazivati dugotrajnu i iscrpljujuću patnju, koja uzima danak u zdravlju i dobrobiti osobe.

Nаш najveći strah je da nećemo moći pronaći svoje nestale članove porodica. Teret se povećava sa smrću drugih članova porodice, uz osjećaj krivice. Moja majka i otac umrli su ne znajući šta se desilo sa mojim bratom ...

Fokus grupa, Prijedor, 2016.

TRAŽENJE – SVAKODNEVNA SNAGA PORODICA NESTALIH

Porodice su pronašle smisao svoje patnje u borbi za informacije o sudbini svojih nestalih članova i uzajamnom pomaganju. Organizirale su se u udruženja, aktivno učestvujući i dajući doprinos u traženju svojih najmilijih.

Mnoge porodice u Bosni i Hercegovini skoro svakog mjeseca obilježavaju datume i događaje koji su doveli do nestanka njihovih članova porodica. Dvije glavne komponente misije ovih porodica jesu očuvanje sjećanja na one koji se još uvijek smatraju nestalima i vršenje pritiska na vlasti da daju odgovore o njihovoj sudbini.

Porodice obilježavaju Međunarodni dan nestalih. Bijeljina, 2018.





Jedna ruža za svaki nestali život u lokalnoj zajednici. Prijedor, 2018.

SA KAKVIM SE IZAZOVIMA PORODICE NESTALIH SUOČAVAJU?

MKCK već dvije decenije pruža psihosocijalnu podršku porodicama nestalih osoba u Bosni i Hercegovini. Tokom 2016. godine održali smo pet fokus grupa sa 65 članova porodica, posvećujući posebnu pažnju promjeni situacije u kojoj se nalaze porodice dvadeset godina nakon rata. Stavovi i potrebe porodica jasno izraženi tokom fokus grupa su iznova potvrđivani tokom brojnih sastanaka sa porodicama i vlastima, uz podršku i prisustvo MKCK-a tokom dvije naredne godine. Pored toga, oni su dodatno pojašnjeni informacijama iz 54 izvještaja o projektima psihosocijalne podrške, koje je podržao MKCK, kao i izvještajima psihologa i psihoterapeuta koji su održali seminare za porodice nestalih osoba od 2016. do 2018. godine.

Javnost i vlasti se fokusiraju samo na dva pitanja – nestale i ekshumirane – ali tu se radi o nečem puno većem i uticajnijem za porodicu. Svaka je porodica priča za sebe. Nije riječ samo o tijelima. Porodice su razorene i nestanak utiče na generacije.

Fokus grupa, Prijedor, 2016.



Udruženje porodica nestalih boraca i civila Se iherije i Majevce - Bijeljina

Nestali život dočaran majčinim vezom. Bijeljina, 2018.

Suočavanje sa dugoročnom neizvjesnošću gubitka

Najteže se nositi sa tim da još uvijek nisu pronađeni. Znamo da su mrtvi, ali je važno da barem imamo dvije kosti. Iako je ovo veoma teško za nas, to bi barem značilo da ih možemo sahraniti i pronaći nekakav mir.

Član porodice, Bijeljina, 2017

Psihološka podrška je potrebna. Svako se brine za sebe. Nema razumijevanja u zajednici. Na kraju sve što možemo da učinimo za njih se svodi na parastose i mise ...

Fokus grupa, Brčko, 2016.

Majke se osjećaju usamljeno, ne fizički, već psihički. **Potrebno im je da osjete da nisu same.**

Fokus grupa, Sarajevo, 2016.

Meni je nestao brat. On ima dvoje djece. Kao muškarac, morao sam u ime porodice preuzeti odgovornost za njegovo traženje. **Najteže mi je gledati patnju djece moga brata. Oboje su povučeni, sin više od kćerke.** On je išao psihologu u okviru javnog sistema za zaštitu mentalnog zdravlja, ali je situacija i dalje teška.

Brat nestale osobe, Brčko, 2016.

Izuzetno smo nezadovoljni sporim procesom pronalazjenja nestalih osoba. Postoji toliko mnogo neidentificiranih ekshumiranih tijela u Bosni i Hercegovini. Mnogi su identificirani, ali dok god nemate informacije da tijelo sahranite, borba se nastavlja.

Otac nestale osobe, 2017.

Suočavanje sa identifikacijom i trenutkom kada ugledaju posmrtnu ostatkenajmilijih

Oni trenuci kada je porodica obaviještena o pozitivnom DNK nalazu u svrhu identifikacije jesu najteži trenuci u životu porodice. Potrebna je velika podrška od svih koji mogu pomoći.

Fokus grupa, Sarajevo, 2016.

Nakon što su me pozvali telefonom da mi potvrde DNK identifikaciju mog oca, **bilo je tako teško kao da je ubijen tog dana, kao da sam ga upravo izgubila.**

Kćerka nestale osobe, 2016.

Generalno, identifikacije su veoma stresne za porodice, posebno kada su obaviještene o DNK i pozvane da potvrde identitet nestale osobe. Neko (pratilac) bi u tim trenucima morao biti sa porodicom.

Predstavnik udruženja porodica, 2016.

Suočavanje sa identifikacijom na osnovu djelimičnih posmrtnih ostataka i njihova sahrana

Postoje slučajevi kada se neke kosti moraju zamijeniti sa pravim kostima ili kada nakon nekog vremena pronađu druge dijelove tijela koji se također moraju sahraniti. **To je izuzetno teško za porodicu.** Da li da ih sahranimo ili ne? Ima li to smisla? Ali moramo, moralno i pravno. To nas potresa.

Brat nestale osobe, 2017.

Djelimične identifikacije i sahrane su veoma potresne (npr. pronađena je lobanja jednog sina bez tijela) što stavlja porodice u još težu situaciju da zamišljaju šta se desilo prije i poslije smrti voljene osobe.

Predstavnik
udruženja porodica, 2017.

Čak i nakon identifikacije, najteže se nositi sa mučenjem i patnjom nestale osobe, kao i sa poricanjem počinjenih zločina. To je kao da nestale osobe nikada nisu postojale i kao da se njihova smrt uopće nije desila. Suočavanje svih sa istinom i saosjećanje od strane civilnog društva je od suštinskog značaja.

Predstavnik
udruženja porodica, 2017.

Komemoracije i sahrane identifikovanih članova porodice

Mnogi ljudi ne shvataju značaj očuvanja sjećanja i povratka u rodno mjesto. Porodicama je to potrebno i moraju to da nastave. Jer svuda, i tamo gdje sada živimo ili gdje se vraćamo, mi smo autsajderi i pridošlice.

Predstavnik
udruženja porodica, Kotor Varoš, 2018.

Kada se sve završi, ogroman teret padne sa naših pleća. Osjećanja su pomiješana. Nakon identifikacije i sahrane, vi ste istovremeno i sretni i tužni.

Otac koji je identifikovao svoga sina,
Sarajevo, 2016.

Nakon dugogodišnjeg rada sa ženama i muškarcima kojima su nestali članovi porodica, i dalje sam impresionirana i ponizna pred njihovom snagom i izdržljivošću.

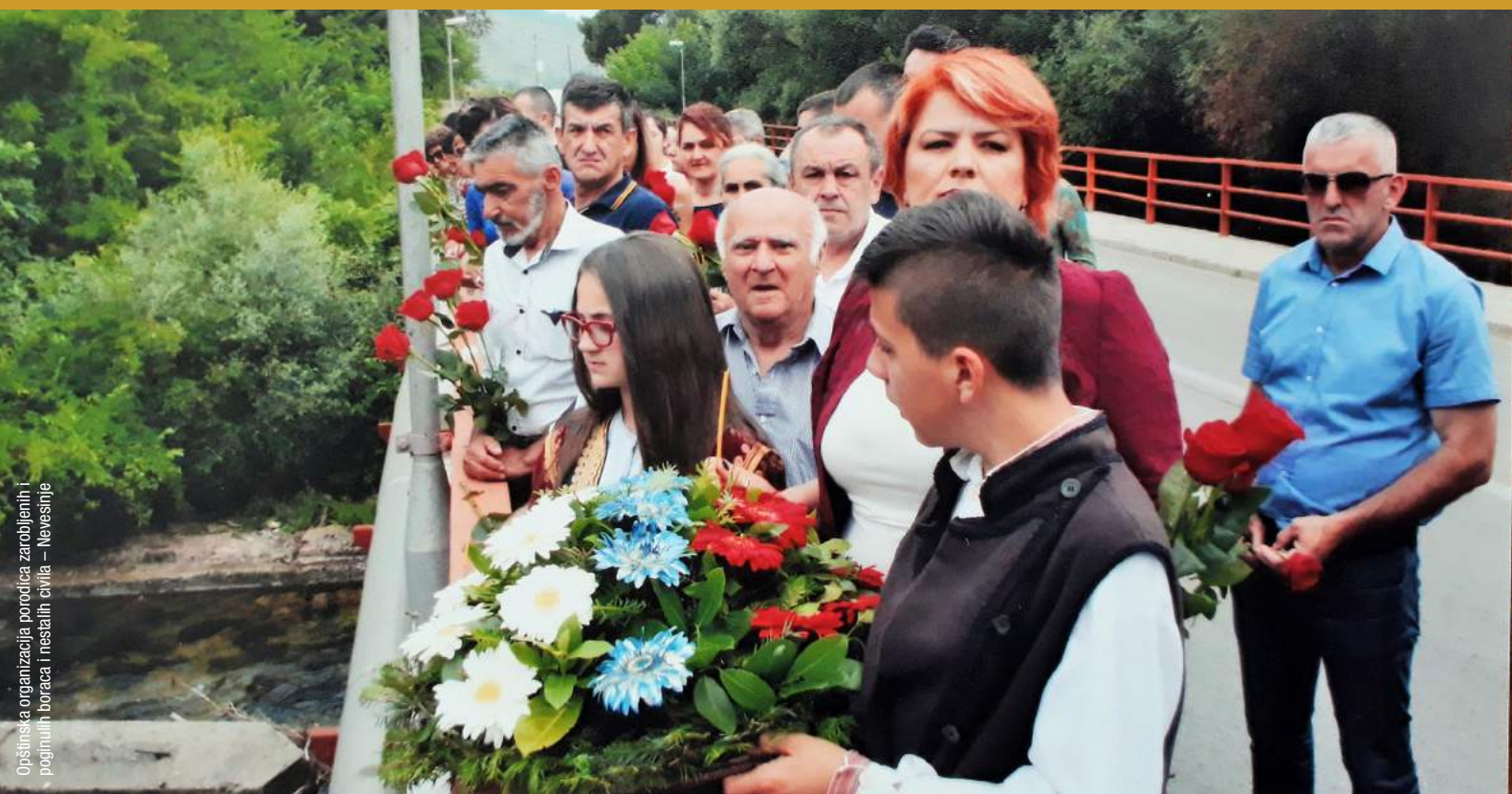
Uprkos okolnostima i neizvjesnosti njihovog gubitka, oni su izgradili ili ponovo sagradili svoje domove, nastavili da vode aktivan život, da rade, studiraju, podižu djecu i unučad, i da se brinu jedni o drugima. Međutim, kroz sve to, oni nikad nisu prestali da traže svoje najmilije i nikad nisu prestali da podsjećaju sve aktere na njihovo pravo da znaju. Mnogi od njih, čak i nakon što su identifikovali svoje nestale članove porodice, ostali su bliski sa onima koji još uvijek nisu, i dalje im pomažu i pružaju podršku.

Ljudi često doživljavaju porodice nestalih samo kao žrtve – pasivne primaocice informacija o sudbini ili tijela njihovih najdražih – ali oni se izdižu daleko iznad te uloge. Oni su istinski borci, aktivni članovi društva i aktivni nosioci procesa pronalaženja nestalih osoba.

Možemo toliko mnogo naučiti od njih. Zauzvrat, najmanje što zaslužuju jeste naše razumijevanje i podrška.

Dijanela Rajkić, MKCK

Porodice nestalih obilježavaju dan nestanka njihovih članova. Nevesinje, 2017.



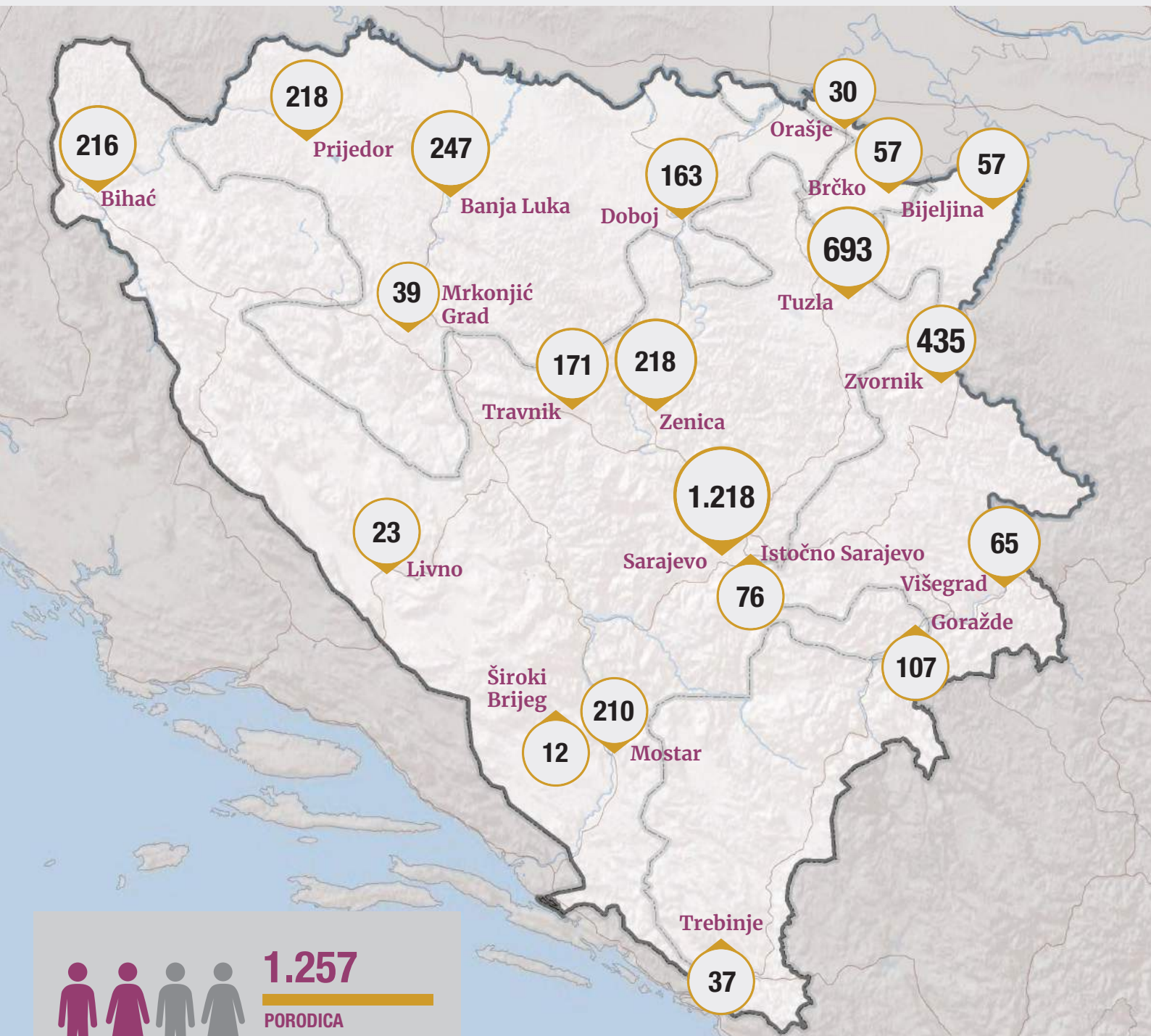
ZAŠTO TREBA DA NAM JE STALO?

Porodice nestalih osoba ne žive odvojeno od nas. One žive među nama i sa nama. Oni su naše komšije, radne kolege, kolege studenti, prijatelji, itd. Njihova borba i angažiranje doprinosi procesu pomirenja čitavog društva u Bosni i Hercegovini.

Naši prioriteti su: traženje nestalih, druženje, briga za druge članove, ljudski pristup i podrška tokom identifikacija, naročito prema roditeljima nestalih osoba koji žive sami.

Fokus grupa, Travnik, 2016.

Prema podacima MKCK-a, **MAPA PRIKAŽUJE BROJ PORODICA** osoba koje se još uvijek vode kao nestale, po kantonima/regijama prebivališta (što nužno ne znači da su njihovi članovi porodica nestali na navedenim lokacijama):



1.257

PORODICA

osoba koje se još uvijek vode kao nestale živi u inostranstvu

716 porodica se od 1996. godine odselilo na nepoznatu adresu.



Kampanja MKCK-a "Gdje je?". Sarajevo, 2018.

ŠTA MOŽEMO UČINITI?

Porodicama je potrebno da zajednica i svako od nas bude svjestan njihove borbe i specifičnosti njihovog gubitka. Za njih, sve dok nemaju pouzdane odgovore ili tijelo koje mogu sahraniti, njihovi nestali članovi porodice nisu mrtvi uprkos surovnoj realnosti. **Iskazivanje solidarnosti za vrijeme komemoracija učinit će da se porodice osjećaju prihvaćene i shvaćene.**

"Svijest i saosjećanje građana, naprimjer u Tuzli, mijenja se nabolje. Na početku, svakog 11. dana u mjesecu (kada se održava sjećanje na nestale) prolaznici nisu pokazivali razumijevanje i negativno su se izražavali. Sada nam se i oni pridružuju."

Predstavnik udruženja porodica, Tuzla, 2017.

Saosjećanje, empatija, objašnjenja, informacije, razgovor o članu porodice kao osobi, a ne samo kao tijelu, tješe ih u njihovom bolu tokom postupka identifikacije – sve ovo čini veliku razliku u životima porodica nestalih.

"Neki od nas su imali priliku da učestvuju na edukativnim seminarima o preživljavanju traume, ali ipak situacija se mijenja iz trenutka u trenutak, ponekad nabolje, a ponekad nagore. Pristup tužioca, ljekara i patologa je najvažniji za porodice."

Predstavnik udruženja porodica, Tuzla, 2016.

Prema mišljenju porodica, psihološka i socijalna podrška koju im pružaju različite vladine i nevladine organizacije, a posebno udruženja porodica nestalih osoba kroz dijeljenje iskustava i zajedničke aktivnosti, u svakodnevnom životu ili u određenim trenucima, veoma je korisna.

"Mnoge porodice koje imaju djecu koja studiraju imaju minimalna primanja ili su njihovi članovi nezaposleni. To život čini težim, mada je društveno-ekonomska situacija i drugih ljudi u Bosni i Hercegovini podjednako teška. Udruženja porodica pomažu djeci nestalih osoba da dobiju stipendije, što oni izuzetno cijene."

Žena čiji je muž nestao, koja je odgojila dvoje dece, Sarajevo, 2016.

"Ponekad razgovaramo (sa nekim ko nije svjestan svega ovoga), ali češće ne razgovaramo. Podrška koju dobijamo od udruženja porodica, čak i ako je to samo razgovor, za nas je veoma značajna."

Članovi porodica iz Istočnog Sarajeva i Bijeljine, 2017.

ŠTA JE PROCES TRAŽENJA NESTALIH? KAKO ON FUNKCIONIRA?

Potruga za nestalim osobama je složen i zahtjevan proces, najpoznatiji većini ljudi po svoja dva osnovna, ali ne i jedina, zadatka: ekshumacijama i identifikacijama.

Proces traženja nestalih podrazumijeva intenzivnu saradnju različitih institucija i organizacija za podršku. Zahtjeva pouzdane informacije o sudbini nestalih osoba i/ili o lokacijama potencijalnih masovnih ili pojedinačnih grobnica koje su dali ili svjedoci ili relevantni predstavnici vlasti.

Institut za nestale osobe (INO) i njegovih 18 istražitelja rade širom zemlje na prikupljanju i obradi podataka iz različitih izvora i na potencijalnim lokacijama na kojima su odložena tijela, a kako bi osigurali da se valjani, provjereni i relevantni podaci dostave u okviru zahtjeva za ekshumaciju. Oni se oslanjaju na analizu podataka o nestalim osobama i okolnosti njihovog nestanka navedene u zahtjevima za traženje koje su dostavile njihove porodice, kao i na informacije koje su dali voljni svjedoci ili koje su pronađene u raznim arhivama.

Uspomene, dokazi života nakon ekshumacija. Srebrenica





Sve informacije se porede i provjeravaju kroz njihov rad na terenu i uključuju se u zahtjev za ekshumaciju kojeg INO podnosi Tužilaštvu BiH.

Tužilaštvo BiH, u saradnji sa drugim institucijama kao što je Državna agencija za istrage i zaštitu (SIPA), onda preduzima korake na podnošenju zahtjeva Sudu BiH za dobijanje naredbe za ekshumaciju.

INSTITUT ZA NESTALE OSOBE (INO)

INO je institucija na državnom nivou sa zadatkom da rješava sve slučajeve nestalih osoba iz prethodnog ratnog sukoba, bez obzira na nacionalnost, vjersku pripadnost, rod ili bilo koja druga svojstva ili status. Sastoji se od pet regionalnih kancelarija (Bihać, Banja Luka, Istočno Sarajevo, Mostar i Tuzla) i deset terenskih kancelarija širom Bosne i Hercegovine.

Pored toga, INO je zadužen za uspostavljanje i vođenje Centralne evidencije nestalih osoba u Bosni i Hercegovini (CEN), koja je nastala sastavljanjem pojedinačnih evidencija o nestalim osobama iz različitih domaćih i međunarodnih izvora i koja sadrži relevantne podatke o prijavljenim nestalim osobama i njihovim nestancima. Proces verifikacije CEN-a, koji je trenutno u završnoj fazi, ima za cilj preciznu evidenciju broja nestalih osoba i svih relevantnih informacija o njihovim nestancima, ekshumacijama i identifikacijama.

U cilju pružanja podrške INO-u u ovom poduhvatu, MKCK saraduje sa Tužilaštvom Međunarodnog rezidualnog mehanizma za krivične sudove. Stručnjaci MKCK-a istražuju arhivu bivšeg Haškog tribunala radi dobijanja informacija koje bi mogle rasvijetliti sudbinu nestalih osoba. Ako i kada nađu takve informacije, one se analiziraju i dijele sa Institutom.

MKCK se također obratio zemljama članicama NATO saveza čiji su kontingenti bili raspoređeni u Bosni i Hercegovini za vrijeme ratnog sukoba, i tražio pristup informacijama relevantnim za traženje nestalih osoba.



Organizacija porodica šehida, poginulih boraca i nestalih osoba "Vrbanja" - Kotor Varoš - Trnava

Godišnja komemoracija u organizaciji porodica nestalih osoba. Korićanske stijene, 2018.

EKSHUMACIJE I IDENTIFIKACIJE

Ekshumacije se preduzimaju u sklopu koordiniranih aktivnosti od strane brojnih institucija, stručnjaka iz oblasti kriminalističke istrage i forenzike, a koje vodi nadležno Tužilaštvo BiH. Kada se iskopaju posmrtni ostaci se prevoze u jednu od dvanaest mrtvačnica ili kosturnica u BiH na pregled i čuvanje. Svaka ekshumacija ne završi otkrivanjem posmrtnih ostataka.

Sudski vještaci pregledaju posmrtne ostatke da bi utvrdili osnovni biološki profil ostataka (uključujući i procjenu starosti, visine, spola, kao i dokumentovanje identifikacijskih karakteristika, dentalnog statusa i znakova traume), utvrdili uzrok smrti, i evidentirali sve lične stvari pronađene sa ostacima tokom obdukcije.

Uzorci kostiju ili zuba za analizu DNK prikupljaju se i dostavljaju Međunarodnoj komisiji za nestale osobe (ICMP) na obradu. Dobijeni DNK profil se zatim uspoređuje sa DNK profilima iz referentnih uzoraka krvi koje daju članovi porodice.

Većina konačnih identifikacija se zasniva na pozitivnom podudaranju DNK profila iz uzoraka kostiju ili zuba i DNK profila referentnih uzoraka krvi članova porodice, potvrđenih u obliku izvještaja o podudaranju DNK izdatog od strane ICMP-a.

Prema podacima INO-a iz novembra 2018. godine, do sada su ekshumirani posmrtni ostaci 25.500 osoba, od kojih je 23.247 identifikovano (15.216 na osnovu analize DNK – uz podršku ICMP-a i 8.031 tradicionalnom metodom prepoznavanja tijela i ličnih stvari). Ovi su posmrtni ostaci predati porodicama kako bi bili dostojanstveno sahranjeni, dok se 7.227 lica još uvijek vode kao nestali.

POTENCIJALNE POGREŠNE IDENTIFIKACIJE

Svi posmrtni ostaci ekshumirani kroz ovaj proces traženja nestalih osoba se čuvaju u mrtvačnicama i kosturnicama do njihove zvanične identifikacije. Nakon pregleda neidentifikovanih (NN) ljudskih ostataka koji se tamo čuvaju, ICMP je 2018. godine podnio izvještaj da se DNK profili 1.614 slučajeva ne podudaraju sa referentnim krvnim uzorcima prikupljenim od porodica nestalih osoba.

Pretpostavlja se da se većina NN posmrtnih ostataka odnosi na potencijalne pogrešne identifikacije posmrtnih ostataka iz prvih dana nakon ratnog sukoba i prije upotrebe identifikacije na DNK osnovi. Porodice nestalih osoba koje su identifikovane bez DNK nisu dale svoje biološke referentne uzorke za potencijalne DNK identifikacije jer su vjerovalle da su članovi njihovih porodica već pronađeni i identifikovani. U cilju rješavanja problema preostalih NN posmrtnih ostataka, ovim porodicama su se obratili INO i ICMP da daju svoje referentne uzorke za potencijalne DNK identifikacije preostalih NN posmrtnih ostataka.



Fokus grupa sa članovima udruženja Žene Srebrenice, Tuzla, 2018.

UDRUŽENJA PORODICA NESTALIH OSOBA

Udruženja porodica su uglavnom formirana na osnovu konkretnog događaja iz rata koji je doveo do nestanka njihovih najmilijih (npr. Žene Srebrenice) ili prema mjestu prebivališta porodica (npr. Udruženje porodica nestalih boraca i civila banjalučke regije). Iako udruženja porodica obično predstavljaju porodice iz jedne etničke grupe, ona su razvila blisku i intenzivnu saradnju, objedinjujući svoje zahtjeve za odgovorima o sudbini njihovih najmilijih.

Primarni ciljevi svih udruženja porodica su, prema njihovim riječima, “istina i pravda”, koje su, za njih, neraskidivo povezane sa traženjem nestalih osoba i pružanjem podrške porodicama. Oni smatraju da je njihova lična odgovornost kao preživjelih da pruže pomoć organima vlasti u davanju odgovora porodicama i dovođenju onih koji su počinili ratne zločine pred lice pravde.

Različiti aspekti njihovog rada uključuju: rješavanje pitanja koja se odnose na status porodica, izgradnju i održavanje memorijalnih centara, osiguravanje pratnje porodicama za vrijeme identifikacija, organiziranje kolektivnih sahrana identifikovanih, briga o tome da djeca nestalih osoba pohađaju školu (upisi, stipendije, porezi, itd), podizanje svijesti o njihovim problemima u lokalnim zajednicama, zalaganje za prava porodica kod organa lokalnih vlasti, podnošenje krivičnih prijavi, prikupljanje podataka od svjedoka i pronalaženje i pomaganje onima koji svjedoče na sudu.

Na osnovu kontakata, komunikacije i saradnje MKCK-a sa udruženjima od 1996. godine, više od 30 udruženja porodica u Bosni i Hercegovini su i dalje veoma aktivna i ističu se u svojoj posvećenosti, spremnosti i proaktivnom pristupu u pružanju podrške porodicama, zastupajući njihove interese i zalažući se za njihova prava.

Pored pojedinačnih udruženja u Bosni i Hercegovini, postoje dvije platforme koje su kreirala udruženja porodica, jedna u okviru INO-a u Bosni i Hercegovini i jedna na regionalnom nivou, koja okuplja udruženja porodica iz bivše Jugoslavije, koje su važne za zastupanje interesa porodica u Bosni i Hercegovini.

SAVJETODAVNI ODBOR INO-a

Savjetodavni odbor je dio organizacione strukture INO-a. On se sastoji od šest članova koji predstavljaju bošnjačke, srpske i hrvatske porodice, koje su predložila udruženja porodica iz cijele Bosne i Hercegovine i koji su izabrani od strane Upravnog odbora INO-a na mandat od četiri godine.

Njegove odgovornosti su da prati rad INO-a, savjetuje rukovodstvo INO-a u vezi s problemima porodica, promoviše procese traženja i identifikacije kod organa vlasti, i predlaže projekte i inicijative relevantne za rad INO-a.

U sklopu svojih inicijativa u 2018. godini, Savjetodavni odbor je organizirao šest okruglih stolova na lokalnom nivou u Mostaru, Bugojnu, Tuzli, Derventi, Brčkom i Sarajevu, okupljajući porodice, organe vlasti i međunarodne organizacije koje su uključene u ovaj proces. Na taj način, on je omogućio saradnju relevantnih aktera i povećao razumijevanje porodica o aktuelnim procesima i, također, omogućio razmjenu informacija o fazi traženja pojedinačnih članova porodica.

REGIONALNA KOORDINACIJA UDRUŽENJA PORODICA NESTALIH OSOBA

Regionalna koordinacija udruženja porodica nestalih osoba sa područja bivše Jugoslavije je registrovana kao nepristrasna, nevladina, neprofitna organizacija za ljudska prava pri Ministarstvu pravde BiH 2011. godine. Okuplja 18 udruženja porodica i/ili njihove saveze iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Srbije, Crne Gore i Kosova, bez obzira na etničku pripadnost.

Kroz organizaciju konferencija i sastanaka u regionu, posebno na Međunarodni dan nestalih osoba i Međunarodni dan ljudskih prava, Regionalna koordinacija podiže svijest javnosti o problemu nestalih osoba i zalaže se za prava žrtava i njihovih porodica. Ona pažljivo prati rad organa vlasti i proces traženja nestalih u svakoj od navedenih zemalja u regionu. Kroz svoj angažman, Regionalna koordinacija zahtijeva i doprinosi boljoj saradnji svih država aktera i osigurava informisanje porodica.

Komemoracija u organizaciji porodica nestalih osoba, Ilijaš, 2018.





Crveni krst/križ pri prikupljanju dodatnih podataka o osobama nestalim na području Foče, 2004.

PODRŠKA MKCK-a

MKCK je angažovan u procesu traženja i pružanja podrške porodicama nestalih osoba od početka sukoba u Bosni i Hercegovini. U okviru svog mandata, istaknutog u Dejtonskom mirovnom sporazumu, bavi se pitanjem nestalih osoba i pružanjem podrške njihovim porodicama u ostvarivanju njihovog prava da znaju šta se desilo sa njihovim najmilijima. Pored ostalih aktivnosti, MKCK je predsjedavao Radnom grupom za nestale osobe u Bosni i Hercegovini, i zajedno sa lokalnim organizacijama Crvenog krsta/križa prikupljao i dostavljao nadležnim organima zahtjeve za traženje nestalih osoba i ante-mortem podatke, i objavljivao knjige sa fotografijama ličnih predmeta pronađenih zajedno sa ekshumiranim posmrtnim ostacima. MKCK nastavlja da podržava INO i udruženja porodica, zajedno sa Društvom Crvenog krsta/križa Bosne i Hercegovine.

JAČANJE DOMAĆIH INSTITUCIJA

MKCK nastoji da osnaži domaće institucije i organizacije u rješavanju pitanja nestalih osoba. Kako bi se ubrzao proces traženja nestalih osoba, MKCK je prenio podatke o nestalim osobama i njihovim tražiocima INO-u. U tom procesu, Crveni krst/križ Bosne i Hercegovine je kontaktirao preko 6.000 porodica nestalih osoba i obavijestio ih o prenosu podataka iz MKCK u INO, dok su podaci o nestalim osobama i njihovim tražiocima ažurirani.

Od 2016. godine, MKCK je INO-u predao više od 25.000 stranica dokumentacije pregledane u arhivi Haškog tribunala za potencijalne aktivnosti traženja. Prikupljeni dokumenti su doprinijeli lociranju posmrtnih ostataka stotina ljudi. Pored toga, MKCK povećava svoje napore na izgradnji lokalnih forenzičkih kapaciteta, u okviru petogodišnje strategije u cilju ubrzanja procesa traženja.

ODGOVOR NA POTREBE PORODICA

Potrebe porodica zahtijevaju širok spektar različitih mjera: finansijsku podršku, pravnu i administrativnu podršku, psihološku i psihosocijalnu podršku, dok holistički pristup uključuje aktivnosti na svim nivoima društva (porodica, zajednica, opština, entitet i organi na državnom nivou).

U protekle dvije godine MKCK je ponovo razmotrio svoje aktivnosti psihosocijalne podrške u Bosni i Hercegovini, poredeći ih sa potrebama koje su navela udruženja porodica i porodice nestalih osoba. Primarni cilj povećanja odgovarajuće podrške, zajedno sa komunikacijom i pratećim aktivnostima, je adekvatno jačanje podrške društva i zajednice porodicama tokom srednjoročnog perioda 2018–2022.

Usko sarađujući sa udruženjima porodica, drugim organizacijama i širom zajednicom, naš cilj je jačanje sposobnosti pojedinaca i porodica da se izbore sa teškoćama koje proizilaze iz neizvjesnog gubitka.

KONSOLIDOVANJE MREŽE PSIHO-SOCIJALNE PODRŠKE

Podizanje svijesti i omogućavanje konsolidovanja znanja o psihosocijalnim aspektima neizvjesnog gubitka i traženju nestalih osoba je intenzivirano kroz saradnju sa akademskim zajednicama, nevladinim organizacijama, lokalnim organizacijama Crvenog krsta/križa i udruženjima porodica nestalih osoba. Očekuje se da će ovo povećati društvenu solidarnost i kvalitet usluga porodicama. MKCK je do sada organizirao tri radionice sa profesorima relevantnih fakulteta, omogućavajući razmjenu iskustava i znanja o radu na pitanjima nestalih osoba i pružanju podrške njihovim porodicama.

PROJEKTI PSIHO-SOCIJALNE PODRŠKE

Samo od 2016. do 2018. godine, MKCK je pružio finansijsku i stručnu podršku za 54 projekta psihosocijalne podrške porodicama nestalih osoba u Bosni i Hercegovini, koja su sprovedla udruženja porodica i lokalni Crveni krst/križ. Prema izvještajima udruženja porodica, više od 10.200 članova porodica nestalih osoba je direktno ili indirektno imalo koristi od ovih projekata u protekle tri godine.

EDUKATIVNI SEMINARI O PSIHO-SOCIJALNOJ PODRŠCI

Od 2016. do 2018. godine, MKCK je organizirao pet edukativnih seminara za preko 70 predstavnika udruženja porodica i članova terenskog osoblja INO-a. Seminare su vodiliiskusni psiholozi i psihoterapeuti u cilju jačanja njihovih vještina za svakodnevnu komunikaciju sa porodicama nestalih osoba i tehnika samozaštite.

STIPENDIJE ZA STUDENTE MAGISTARSKIH I DOKTORSKIH STUDIJA

U Bosni i Hercegovini, MKCK sponzorirše magistarske i doktorske kandidate na državnim fakultetima društvenih nauka, prava i medicine koji se bave rješavanjem posljedica nestanka, psihosocijalnim problemima i potrebama porodica, kao i pojedinačnim ili društvenim reakcijama na njih. Tri takva istraživačka projekta su odobrena u 2018. godini.



Međunarodni komitet Crvenog krsta/križa (MKCK) širom svijeta pomaže ljudima pogođenim oružanim sukobima i drugim nasiljem tako što radi sve što je u njegovoj moći da zaštiti njihovo dostojanstvo i ublaži njihovu patnju, često skupa sa drugim partnerima iz Crvenog krsta/križa i Crvenog polumjeseca. Također nastojimo spriječiti stradanje jačanjem humanitarnog prava i zagovaranjem univerzalnih humanitarnih principa.

Ljudi znaju da mogu računati na nas kada su u pitanju spašavanje života u ratnim zonama i bliska saradnja sa zajednicama kako bi razumjeli i odgovorili na njihove potrebe. Naše iskustvo i stručnost omogućavaju da naš humanitarni odgovor bude brz, učinkovit i nepristrasan.



ICRC

International Committee of the Red Cross
Kolodvorska 12
71 000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
T +387 33 56 56 50
sarajevo@icrc.org
www.icrc.org/ba

© ICRC, December 2018